

TEORIA DISCURSULUI

CZU: 81'42:327

EPITETUL ȘI CALIFICATIVUL SIMPLU ÎN DISCURSUL DIPLOMATIC CONTEMPORAN

Sorina DONȚU-SARÎTERZI

Universitatea Liberă Internațională din Moldova

Epitetul ca formă specifică de „a face o calificare” este cunoscut demult. Istoria lui începe din momentul când homo sapiens a început să facă calificări și clasificări de calitate: *bun, rău, gras, scund, ostil, prietenos, bucuros, nenorocit*.

Epitetul a fost și mai rămâne o „figură” prezentă în toate stilurile funcționale. Limbajul popular și cel familiar au epitele lor, care în dicționare sunt marcate cu siglele *pop., fam.* Cel literar venerază epitetul rafinat, șlefuit, nesteriotipat. El este căutat cu răbdare și tinde mereu spre individualizarea imaginației. Sigla acestuia este *lit. și livr.*

În ultimul timp stilurile funcționale aproape că sunt abandonate de cercetători în favoarea discursurilor. Tot mai des întâlnim studii ale *discursului juridic, politic, diplomatic, academic, științific*, etc.

E clar că fiecare discurs are sistemul său de tropi și de figuri stilistice. Cercetările pe care le facem noi la capitolul „epitet-calificativ” ne dau posibilitatea să afirmăm că în discursul diplomatic epitetul are un rol și funcție aparte: pe de o parte, ele eufemizează calitatea; pe de altă parte, deturneză sensul acestuia spre ambiguitate ori tabuizare. Desigur, frontierele epitetului nu sunt strict inviolabile, rigide; acesta poate fi ușor deplasat dintr-un discurs în altul.

Un aspect aparte în problematica epitetului îl ocupă *locul ecestuia* (place de l’adjectif épithète), care în limbile romanice a fost minuțios studiat în fiecare limbă aparte. O cercetare cu caracter contrastiv-comparativ a epitetului în mai multe limbi romanice ne lipsește încă.

Interesul persuasiv și accesibilitatea discursului diplomatic se leagă și de utilizarea adjectivelor în sensuri conotative rafinate. Se recurge la mijloace retorice afective în care adjectivul are menirea de a voala - devoala patosul discursului.

Adjectivele discursului diplomatic au o funcție întâi de toate evaluativă. Discursul diplomatic cu largă adresabilitate face apel la valori subtile, general umane; ele au o încărcătură conotativă sporită, chiar ridicată: viața internațională, cooperarea, pacea, religia etc.

Cuvinte-cheie: *adjectiv calificativ, epitet, epitet literar, epitet manierat, clișeu, discurs, discurs diplomatic, stil funcțional.*

THE EPITHET AND THE SIMPLE QUALIFIER IN THE CONTEMPORARY DIPLOMATIC DISCOURSE

The epithet as a specific form of "making a qualification" has long been known. Its history started when the homo sapiens began to make qualification and quality classification: *good, bad, fat, short, hostile, friendly, happy, miserable*.

The epithet was and still is a "figure" present in all functional styles. Popular and familiar languages have their epithets, which in the dictionary are marked as *pop. fam.* The literary one venerates the refined, polished, non-stereotyped epithet. It is patiently searched and always strives to individualize the imagination. Its mark is *lit. and bookish*.

Lately, functional styles are almost abandoned by researchers in favor of discourses. We see more and more studies of *the legal, political, diplomatic, academic, scientific etc. discourse*.

It is clear that each discourse has its own system of tropes and stylistic figures. The research we do in the chapter "epithet-qualificative" gives us the possibility to affirm that in the diplomatic discourse the epithets have a special role and function: on the one hand, they euphemize the quality, on the other hand they divert its meaning towards ambiguity or taboo. Of course, the borders of the epithet are not strictly inviolable, rigid; it can be easily moved from one discourse to another.

A particular aspect of the epithet's issue is its place (place de l'adjectif épithète), which in Romance languages has been thoroughly studied in each particular language. A contrastive-comparative research of the epithet in several Romance languages is still missing.

The persuasive interest and the accessibility of the diplomatic discourse also relate to the use of adjectives in refined connotative meanings. We resort to affective rhetorical means in which the adjective is meant to veil - devour the pathos of speech.

The adjectives of diplomatic discourse have first and foremost an evaluative function. The diplomatic discourse with wide addressability calls for subtle, generally human values; they have an increased, even high, connotative load: international life, cooperation, peace, religion, etc.

Keywords: *qualifying adjective, epithet, literary epithet, mannered epithet, cliché, discourse, diplomatic discourse, functional style.*

Introducere

Opțiunea noastră pentru *discursul diplomatic* nu este una fortuită; dimpotrivă, ea este determinată de situația la zi a diplomației contemporane care cunoaște o dublă evoluție: diplomație *constructivă și reflexivă* (rediscutare și reanalizare a conceptelor și postulatelor fundamentale), *diplomația extensivă* (lărgirea domeniilor referențiale) și *intensivă* (aprofundarea sistematică a fiecărui spațiu diplomatic). În acest context de reconstrucție epistemologică stilistica împreună cu semiotica în calitatea acesteia de „știință critică și critică a științei” (Ju. Kristeva) satisfac exigența reflexivității, exigența reprezentativă de creștere a ponderii nivelului „meta” (*metalimbaj, metateorie, metatext* etc.) în majoritatea practicilor discursive, de preferință pentru scriitura literară (*écriture littéraire*) autoreflexivă prin procedurile de glosă și interpretare – explicitare [1 p.15].

Or, aspectul reflexiv și autoreflexiv, inscripția subiectivității, transferul interlingvistic și intersemiotic într-un cadru discursiv integrator își găsesc cea mai adecvată concretizare în discursul diplomatic, cu rol structurant și constitutiv pentru descifrarea/cunoașterea universului diplomatic.

Termenul *discurs* presupune o ținută științifică, academică, diplomatică, oficială, foarte aproape de normă /normativism. El presupune „o înălțime”, un stil și o haină stilistică ce îl apropie de impecabil. Auzim de mai multe ori sintagma: Ceea ce a vorbit domnul X nu se ridică /se ridică la înălțimea termenului „discurs”. Dacă așteptările sunt perimate sau deziluzionate, apoi se trece la termeni mai populari, mai „*familiar*”, ajungându-se uneori și la pseudo-termeni, la „o amalgamă de cuvinte goale”, „vorbe deșarte”, etc. Iată un exemplu, poate cel mai recent, de substituție a termenului. După ce Igor Dodon, Președintele Republicii Moldova, a pretins că a susținut un discurs politic în Duma de Stat a Rusiei (21 noiembrie 2018), oponenții acestuia au găsit că în realitate nu a fost un discurs în sensul plinar al termenului, ci un discurs-logoree, în care „*dodonul* a arătat din nou că este un vânzător ordinar al Republicii Moldova, un anti-moldovean pasibil de pedeapsă pentru înaltă trădare, după ce a mulțumit în aproape jumătate de oră Federației Ruse pentru că ne călărește, de peste două sute de ani, după cum îi abate” [Timpul, 23 noiembrie 2018, p.7].

1. Epitetul ca termen de stilistică și poetică

La acest termen din stilistica și poezia modernă găsim mai multe etimologii: în limba franceză până în sec. XVII cuvântul era folosit la masculin și în dicționare era marcat cu sigla n.m; după sec. XVII el este folosit la feminin „une épithète” (în limba franceză). În limba germană das Epitheton este definit de dicționarul de termeni literari *Beiwort, Eigenschaftswort, Adjektiv*.

Dicționarele franceze terminologice dau etimologia, care vine din greacă *epitheton*, urmată de o etimologie latinizată *epithetum*: „pus deasupra”, „adăugat”.

Se mai întâlnește și sub titlurile: *appositum, sequens*.

Definițiile *epitetului* au fost făcute în mod arbitrar în funcție de cine o făcea: retoricii au definiția lor, care corespunde cel mai exact ideii antice de figură retorică; gramaticienii l-au definit ca funcție de realizare gramaticală; esteticienii și susținătorii stilisticii lingvistice l-au tratat ca un mijloc de caracterizare „mai exactă” prin extensiune de sensuri. Este clar că *epitetul* și teoriile făcute în jurul lui au fost dictate de perioadele caracterizate de teoria și estetica literară. Nimeni nu mai neagă sintagmele *epitetul clasic, epitetul romanticului francez, român, german; epitetul naturalist, realist, epitetul suprarealismului, epitetul diplomatic* etc.

În perioada predominant clasică, *epitetul* a avut mai cu seamă un caracter de ornament, de multe ori redondant. În perioada literaturii romantice *epitetul* era la mare căutare. Să ne amintim doar de căutările lui M.Eminescu, pentru care fiecare epitet era o explozie de lumină [2, p.560], ori de cele ale lui V.Hugo pentru caracteristicile arhitecturii Notre-Dame de Paris. Epocile mai noi, începând cu existențialismul european

(francez, englez, german), au căutat să lărgescă sfera de aplicație a epitetului, înglobând tipuri eterogene de determinări figurate sau mai puțin desemnalizate [3, p.69].

Ion Coteanu considera că epitetul nu este „o figură de stil, ci numai un purtător de figuri de stil” [4, p.404]. Dar, ca să fie considerat o figură de stil, orice nume predicativ sau circumstanțial de mod trebuie să conțină o metaforă, o metonimie, o sinecdocă, o hiperbolă etc., uneori epitetul ornat se impune prin tradiție literară. „Întâmpinăm atunci epitetul stereotip” [5, p.180], adică exact cum nu trebuie să fie nicio figură de stil, care are menirea să producă surpriză în mintea cititorului. Epitetul „poate surprinde așteptările și se poate constitui într-o inegalabilă formă de exprimare poetică a unei idei” [6, p.94].

Credem că cea mai izbutită și mai laconică definiție a calificativului prin *epitet* aparține lui Pierre Fontanier, pe care îl consideră ca o figură de alocațiune prin extensiune și care „presupune sublinierea unei caracteristici particulare a unei entități prin intermediul unui cuvânt suplimentar, de regulă adjectiv sau participiu adjectival” [7, p.294].

Ion Manoli în *Dictionnaire de termes stylistiques et poétiques*, în afară de adjective, care pot deveni ușor epitete, enumeră încă vreo șapte structuri simple și compuse utilizate în funcție de epitete ([8, p.166-167].

Diferența dintre un adjectiv simplu și un epitet este următoarea: în timp ce primul este indispensabil pentru determinarea și complementarea sensului (*o masă mare, colorată, bună, lungă, rotundă*), epitetul poate fi considerat redundant (*o masă copioasă și delicioasă, o masă a unirii și a disperării; un fauteuil délicieux, hostile et scandaleux (Marcel Proust), blühende Wiese, dunkle Nacht, entzückende Menschen, eine schrecklich interessante Rede, ein Bombenerfolg*).

Prin lipsa epitetului, fraza este mai săracă estetic, dar sensul ei nu este sărăcit cu nimic. Doamna Necker a zis-o bine: Il faut prendre garde dans l'emploi des épithètes en sachant que „les grandes pensées n'ont pas besoin d'un cortège d'épithètes” (Să fim atenți când utilizăm epitetele, fiind mereu în curs că gândurile mărețe nu au niciodată nevoie de un cortegiu de epitete) [8, p.167].

Există epitete adjectivale sau adverbiale, care sunt cele mai comune, mai simple utilizate la gradul zero de exprimare, și epitete exprimate prin construcții atributive de o oricare complexitate. Cea mai complexă structură în rol de epitet am întâlnit-o la Paul Eluard: *crinière peignant l'encens sur le bord des fontaines*. Tot la el am mai găsit: *Capitale de la douleur criant sa souffrance et son malheur* (P.Eluard). Dacă vom spune că istoria epitetului este de fapt istoria stilului poetic într-o formă adecvată, nu va fi o exagerare [9, p.29].

A.Veselovski, în studiul cursiv *Din istoria epitetului* (1895), constată o ocurență excesivă a epitetului în literatura lumii și conchide că istoria epitetului se identifică cu istoria stilului poetic și a conștiinței poetice. Mai mult, în analiza epitetului în baza spațiilor mai largi ale literaturii universale, se descoperă aspecte din psihologia diferitelor popoare din diverse epoci. Există epitete sincretice, specifice popoarelor primitive și din care au rămas relicve și până azi. Astfel, atributul *ascuțit* exprimă în toate limbile și sunetul, și forma fizică, adică însușiri nediferențiate încă. Din frecvența unor epitete stereotipe, stabile, în poemele homerice, A.Veselovski deduce că înaintea lui Homer trebuia să fi existat o literatură arhaică bogată și sedimentată. În schimb, în *chansons de geste empiétées*, acestea sunt mai mobile și instabile; poezia franceză fiind la data elaborării lor o poezie în formare. În epoca modernă, epitetul are o tendință de diversificare și individualizare. Însă, în poezia simbolistă, care pune accent vădit pe senzație și pe relația sensibilă dintre lucruri, vom întâlni din nou epitetul sincretic. O altă constatare, pe bună dreptate, profetică, este aceea că epitetul suportă în timp o anume uzură. Înnoirea lor e determinată istoric de psihologia istorică a popoarelor. Întâlnim adesea opinii despre „banalitatea” poeziei vechi. În realitate, poezia *veche*, ca și epitetele tradiționale, sunt banale pentru noi, deoarece ele s-au uzat cu timpul. Însă, la vremea lor erau proaspete și noi, sugestive. Aceste judecăți de valoare ale lui A.Vaselovski nu și-au pierdut actualitatea nici azi. Evident că au apărut și alte judecăți, mai moderne, mai sofisticate, dar numai mai mult în plan terminologic [9, p.36,85].

2. Epitetul ca finețe discursivă

Alegerea epitetului potrivit, a unui „epitet ajustat” în discursul diplomatic, care vizează un anumit context și un anumit scop, rămâne o chestiune de finețe căutată (*finesse recherchée*). Generos ca sursă nu doar de expresivitate, dar și de afectivitate și emotivitate, epitetul poartă cu sine pericolul stereotipei. În plus, abuzul de epitete dă textelor și discursurilor un aspect greoi, încărcat în mod supărător [5, p.94]. Ca să ne convingem de adevărul celor spuse, aducem aici drept exemplu doar un singur context în care excesul de epitete face textul să pară mai degrabă pleonastic, redondant. Exemplele din germana modernă vin să justifice cele spuse mai sus:

- Die Politikerin hat eine *bärenstarke* Rede gehalten. Das war *bärenstark*! Ihr habt euren Erfolg *redlich* verdient. Für diese Turnübung an den Ringen muss man *bärenstark* sein.
- Der Mann ist *baumlang*, *sportlich* und hat *graue* Haare. Gegen die *baumlangen* Abwehrspieler hatte der Angreifer bei Kopfballduellen keine Chance.
- Dank der *bienenfleißigen* Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter gelang es, diese *anspruchsvolle* Aufgabe *fristgerecht* zu erledigen. Die Filialeleiterin gilt als *bienenfleißig* und *verantwortungsbewusst*.

Probabil că anume din aceste considerente în discursul diplomatic epitetele nu pot fi mai mult de două-trei. De multe ori acestea se găsesc în formă de antiteză: „*un conflict util și nedorit*”. Puterea de a frapa, de a atrage atenția auditorului, este una dintre rigourile fundamentale ale discursului diplomatic (acesta făcând și el parte din *scrisul aranjat frumos*), căci dincolo de un epitet față de care rămânem indiferenți, într-atât de mult ne-am obișnuit cu el, se așterne, de fapt [9, p.26], o perspectivă istorico-filosofică îndepărtată în timp, o acumulare de metafore, comparații și abstractizări, care fac discursul diplomatic greoi și ambiguu.

Șirul de epitete este admis în structurile care iau forma unei maxime, a unei sentințe, ori a unui enunț cu iz de aforism, ca în citatul lui Anatole France despre caracteristica limbii franceze: *La langue française est une femme. Et cette femme est si belle, si fière, si modeste, si hardie, si touchante, si voluptueuse, si chaste, si noble, si familière, si sage, qu'on l'aime, et qu'on n'est jamais tenté de lui être infidèle.*

Unsprezece calificative pentru un singur nume – limba franceză – toate expresive și afective, care au un singur scop: 1) a pune în lumină puterea de observație și de reprezentare a scriitorului; 2) a dezvălui marea dragoste, dar și profundul respect pentru grandoarea și profunzimea limbii franceze; 3) a sublinia direcția gândirii și a imaginației autorului, sentimentele și impulsurile care îl caracterizează la acest capitol.

3. Structura epitetului în discursul diplomatic

Epitetul în discursul diplomatic poate fi în plan structural simplu, dar și complex:

1. Epitetul simplu: *seism diplomatic, alegeri defuncte, vedetă diplomatică, privilegiate uluitoare, balet diplomatic, panda-diplomație, cutremur politic etc;*
2. Epitete multiple: *concupinaj politic și diplomatic, proliferare nucleare-propagandistică, context geopolitic-inflaționist, alianță democratică nebotezată, cursă electorală dubioasă și nenorocită;*
3. Epitete duble: *lege diplomatică și efemeră, viață tulbură și amară;*
4. Epitete triple la un singur subiect: *diplomat rafinat, vestit și experimentat, negocieri trucate, falsificate și respinse, Uniunea Europeană complexă, inhibată și dezorientată (după apariția Brexit-ului);*
5. Epitete cvadruple și cvintuple sunt rarissime și noi am depistat doar câteva exemple
în germană: *ein schrecklich spannender interessanter Vortrag, eine weite, moderne, wachsende Stellungnahme...*
în franceză: *européanisation actuelle, ample, largement, répandue, applicative et ouverte pour tout pays qui...*
în română: *discurs prolix, lung, dezmembrat, dezmetic și încă corupt ...*

Menționăm că în discursul diplomatic a amalgama mai multe calificative la un singur obiect este considerat ca un neajuns (un défaut épithétique), ca o carență stilistică care se cere a fi evitată.

Din rândul epitetelor fac parte nu doar adjectivele, dar și toate celelalte părți de cuvânt sau de frază, care determină substantivele (mai rar verbele) prin însușiri înregistrate de fantezia și de sensibilitatea receptorului, adică prin însușiri stilistico-estetice. Autorul unui discurs diplomatic obține prin epitetele alese de el „relieful obiectelor pe care el dorește să le actualizeze pertinent pentru auditoriul care îl ascultă și prin alegerea și accentuarea unora mai importante din câte ar fi fost posibile”. Este clar că, în viziunea unui diplomat care își ticluiește discursul *un surâs, un zâmbet (un sourire, smile, grin, Lache, Gelächter)* poate fi:

acru, ambițios, amical, anevoios, american, ascultător, barbar, bărbătesc, birocratic, de bunel, de bunică, clar, colorat, curat, cuminte, copilăresc, cucernic, diabolic, dubios, dureros, degenerator, democratic, demonstrativ, deprimat, derizoriu, disperat, despot, distrugător, devotat, dictatorial, divin, de duminică, diplomatic, discret, disimulat, de divertisment, de devorat, domestic, dulceag, de durere, de duel, de lungă/scurtă durată, dușmănos, dubios, educativ, elogios, elocvent, emotiv, împrumutat, epicurian, epopee, excesiv, experimentat, expresiv, extaziat, explicativ, de eroism, falimentar, fatal, forțat, familial, familiar, de favor, de fee, de felicitare, de femeie, fidel, de fidelitate, de fericire, fin, de funcționar, francez, de fraternitate, funebru, de funeralii, friguros, de furtună, galant, generos, de geniu, de gentelman, de gigolo, de glorie, de grațitudine, de

gravitate, grimasă, de hazard, haiducesc, idioțesc, idilic, ironic, istoric, incert, invidios, încrezător, intrigant, luminos, de laudă, de laureat, de lacheu, de lux, lugubru, liniștit, malițios, mărinimos, naționalist, natural, de naufragiu, nobil, nostalgic, notabil, de noiembrie, nocturn, nervos, obsesiv, onorabil, ofensiv, oportunist, optimist, orgolios, ordinar, oribil, pastoral, de pace, paradiziac (de paradis), parfumat, pasionat, patriotic, pictorial, de plăcere, de plumb, poetic, de politețe, de polițai, putred, de putregai, de preot, de primăvară, promițător, de prostituată, de proprietar, prudent, de pedeapsă, de persoană publică, rablaisian, răutăcios, religios, rustică, de reconciliere, recunoscător, de regret, religios, de remușcare, respectuos, revoluționar, rigid, ridicol, riscant, de rival, de rege, romantic, roman, de rutină, rustică, de sabie, de samurai, sculptural, secret, seducător, secretos, de senior, semeț, sentimental, de servitor/de servitoare, sexual, sincer, socialist, soldățesc, de solitudine, solitar, somnoros, suferind, serios, stilat, de succes, superstițios, spiritual, schițat, de serviciu, suspect, de șarpe, de toamnă (Bacovia), de viperă,

dar el *surâsul/zâmbetul* poate deveni

- *un sourire macron, un sourire merkel, un sourire tramp, un sourire obama, un sourire putine;*
- *Merkellächeln, Trumplächeln, Obamalächeln.*

Numărul de epitete ale unui substantiv (cum numai am și văzut pentru *zâmbet*) poate fi infinit și „depinde de geniul creator al scriitorului” [10, p.6]. Diplomatul, la rândul său, este obligat să țină cont de o mulțime de norme (normă literară, normă socială, normă și etichetă diplomatică etc.) care dictează alegerea mai exactă a epitetului/epitetelor pentru a evita clișeele sterile în calificare. Aceasta se face pentru a oferi o imagine mai pragmatică, inspirată din sursele lexicale mai moderne, unde întâlnim îmbinări practic neologice: *un sourire léonardesque, un sourire sinusoïdal, un sourire lugubre de la planète-Noire.*

Epitetul reprezintă o determinare unilaterală a cuvântului, menită fie de a-i reînnoi semnificația nominală, fie de a accentua ori de a scoate în relief o anumită însușire caracteristică, relevantă a obiectului.

Dacă epitetul într-o operă *belles-lettres* exprimă felul viziunii sau a sensibilității scriitorului, „trăsăturile senzoriale care îl izbesc mai puternic în obiectele realității sau reacțiunea sentimentului sau voinței sale față de ele, adică felul în care poetul apreciază realitatea” [5, p.174], apoi într-un discurs diplomatic el exprimă „realitatea la moment, la zi”, actualizând-o până la apogeu, cu scopul de a deveni fără niciun dubiu – plauzibilă.

Concluzii

1. Epitetul este un adjectiv ori o construcție complexă cu funcția de a descoperi noi caracteristici, uneori inedite.
2. Figurile înrudite ale epitetului pot fi considerate *apozitia, antomasia, ampliatio, periphrasis.*
3. Din multiplele clasificări ale epitetului făcute în diferite epoci istorice putem concluziona că în discursul diplomatic acesta este rafinat, are întotdeauna valoare conotativă și o funcție de a voala ambiguitatea. Originalitatea lui constă în asociații semantice, practic inedite.

În încheierea acestui material menționăm că discursul diplomatic are sistemul său de conotații practic inconfundabil, microsistemul sau de figuri retorice și de tropi, prin care diplomații ori camuflează lucrurile, faptele (*pour masquer quelque chose*), ori le ambiguizează (*pour dire peu de choses*). Se spune și se scrie că diplomația prin discursul lor ar fi niște profesioniști ai „limbii de lemn” („*langue de bois*” – în franceză, „*Holzsprache*” – în germană, „*wooden language*” – în engleză).

Cercetările noastre la nivelul utilizării doar a **epitetului** diplomatic ne conving că lucrurile nu sunt chiar așa. Epitetul în discursul diplomatic face ca limbajul acestuia să fie dinamic, adoptiv, creator și în mare parte convingător pentru auditoriul care ascultă. În timp ce „limbajul de lemn” este vid, iar mesajul devine anost, figurile de stil, tropii mizează spre explicarea și „iluminarea” faptelor, problemelor de ordin internațional. Limbajul diplomatic nu este nici violent, spre deosebire de cel politic, ori cel juridic. Epitetul diplomatic are misiunea de a atenua lucrurile și de a depăși cu orice preț violența verbală.

Referințe:

1. ROVENIȚA-FRUMUȘANI, D. *Semiotica discursului științific*. București: Editura Științifică, 1995.
2. GOBEȚ, D., MANEA, L. *Dicționar general de sinonime al limbii române*. Chișinău: Gunevas, 2013.
3. DUDA, G. *Analiza textului literar*. București: Humanitas, 2000. ISBN 9738144299.
4. COTEANU, I. *Gramatica de bază a limbii române*. București: Garamond, 1994.

5. VIANU, T. *Despre stil și arta literară*. Cuvânt omagial de Al. Philippide, ed. îngrijită de Marin Bucur. București: Editura Tineretului, 1965.
6. POPESCU, M. *Dicționar de stilistică*, ed. a II-a. București: ALL Educational, 2007.
7. FONTANIER, P. *Figurile limbajului*. București: Univers, 1997.
8. MANOLI, I. *Dictionnaire de termes stylistiques et poétiques*. Chișinău: Epigraf, 2012.
9. VESELOVSKI, A. Din istoria epitetului. În volumul *Poetica și stilistică – orientări moderne*. Prolegomene și antologie de Mihail Nasta și Sorin Alexandrescu. București: Univers, 1972.
10. BAR, D. *Dictionnaire des épithètes et qualificatifs*. Paris: Librairie Garnier Frères, 1930.

Date despre autor:

Sorina DONȚU-SARÎTERZI, doctorandă, Școala doctorală Științe Umaniste, Politice și ale Comunicării, ULIM.

E-mail: sorina.dontu.sariterzi@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4503-6627

Prezentat la 16.09.2019